

Vergaderjaar 2008–2009

31 143

Deltaplan inburgering

Nr. 39

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 11 februari 2009

De algemene commissie voor Wonen, Wijken en Integratie¹ heeft een aantal vragen voorgelegd aan de minister voor Wonen Wijken en Integratie naar aanleiding van de brief van 3 oktober 2008 inzake relevante ontwikkelingen met betrekking tot de uitvoering van het Deltaplan Inburgering (Kamerstuk 31 143, nr. 25).

De minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van 10 februari 2009. Vragen en antwoorden, voorzien van een inleiding, zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Van Gent

De griffier van de commissie,
Van der Leeden

¹ Samenstelling:

Leden: Van de Camp (CDA), Van Gent (GL), voorzitter, Van der Staij (SGP), Arib (PvdA), Poppe (SP), Weekers (VVD), ondervoorzitter, Dijsselbloem (PvdA), Depla (PvdA), Van Bochove (CDA), Van der Ham (D66), Sterk (CDA), De Krom (VVD), Verdonk (Verdonk), Jansen (SP), Ortega-Martijn (CU), Wolbert (PvdA), Van der Burg (VVD), Van Heugten (CDA), Bouchibti (PvdA), Van Dijk (SP), Thieme (PvdD), Fritsma (PVV), Van Toorenburg (CDA), Vacature (CDA) en Vacature (SP).

Plv. leden: Bilder (CDA), Dibi (GL), Vacature (SGP), Timmer (PvdA), Kant (SP), Blok (VVD), Bouwmeester (PvdA), Kraneveldt-van der Veen (PvdA), Haverkamp (CDA), Pechtold (D66), Blanksma-van den Heuvel (CDA), Vacature (VVD), Neppéus (VVD), De Wit (SP), Voordewind (CU), Heijnen (PvdA), Zijlstra (VVD), Vietsch (CDA), Leerdam (PvdA), Ulenbelt (SP), Vacature (PvdD), Madlener (PVV), Willemsse-van der Ploeg (CDA), Vacature (CDA) en Karabulut (SP).

Inleiding

Met deze brief worden de vragen beantwoord van de leden van de algemene commissie Wonen, Wijken en Integratie (kenmerk 98-WWI-B-047) naar aanleiding van de brief over de stand van zaken van het Deltaplan inburgering (Kamerstukken II 2008/09, 31 143, nr. 25). Tevens informeer ik u over de uitvoering van motie 30 308, nr. 95.

Separaat heeft u een brief over de ambities van het Deltaplan inburgering ontvangen (kamerstuk 31 143, nr. 38, 30 januari 2009).

Feitelijke vragen over uitvoering Deltaplan inburgering

1

Wanneer kan de Kamer de resultaten van de vijf ontwikkelonderzoeken (analfabeten, laagopgeleiden, middelopgeleiden, hoogopgeleiden en e-learning) verwachten?

De onderzoeken naar de vier groepen starten gefaseerd en worden naar verwachting medio 2011 afgerond. Deze leerlastonderzoeken zijn op de praktijk gebaseerde «onderzoeken» waarin bekeken wordt hoe inburgeraars (analfabeten, laagopgeleiden, middelopgeleiden, hoogopgeleiden) in zo kort mogelijke tijd een zo hoog mogelijk taalniveau kunnen verwerven.

2

Wanneer kan de Kamer de resultaten van het onderzoek best practices in de intake verwachten?

De best practices van de intake zullen in de zomer 2009 beschikbaar komen. De Tweede Kamer zal aan het eind van het zomerreces worden geïnformeerd.

3

Wat is het percentage duale trajecten in verhouding tot het totaal aantal inburgeringstrajecten in de jaren 2006, 2007 en 2008? Wat zijn de absolute aantallen?

Pas in de loop van 2008 hebben gemeenten de mogelijkheid gekregen om in het Informatie Systeem Inburgering (ISI) gegevens over duale trajecten te registreren. Reden hiervoor is dat de definities voor duale trajecten moesten worden ontwikkeld. Voor wat betreft 2007 hebben gemeenten wel de zogenaamde gecombineerde trajecten geregistreerd, het betreft dan inburgering met reïntegratie. In 2007 werden nominaal 2817 gecombineerde trajecten op het totaal van 10 460 geregistreerd. Dat is 27% van het totaal.

Op basis van de gegevens in het ISI, gemeten begin januari 2009, hebben gemeenten in 2008 12 800 duale trajecten aangeboden op een totaal van 38 200 voorzieningen. Dat is 33% van het totaal.

De 52 grote gemeenten geven in de inburgeringsagenda's, die zijn vastgesteld voor 1 oktober 2008, bijna zonder uitzondering aan meer en gevarieerder duale trajecten in te willen kopen.

4

In welke gemeenten worden de zes vormen (re-integratie, werk, ondernemerschap, (beroeps)opleiding, vrijwilligerswerk en opvoedingsondersteuning) van duale trajecten aangeboden?

Het is niet bekend of en zo ja welke gemeenten alle zes varianten aanbieden. Zoals is gezegd is de mogelijkheid om deze trajecten te registreren pas onlangs door de IB groep in ISI opgenomen. Wel is duidelijk dat

de gemeenten doorgaans de vorm met re-integratie aanbieden. Een enkele gemeente noemt wel alle zes de aandachtsvelden in de inburgerings-agenda als toekomstig beleid. Veel gemeenten willen inburgering met name gaan koppelen aan (het toeleiden naar) vrijwilligerswerk.

5

Welke afspraken heeft het kabinet met de gemeenten en sociale partners gemaakt over de uitvoering van inburgeringstrajecten met re-integratie?

De ruimere toepassingsmogelijkheden van Wi-middelen in combinatie met een beroepsopleiding (MBO I/II) is per 1 september 2008 ingevoerd («taalkennisvoorziening»). Met deze middelen worden gemeenten gestimuleerd meer geïntegreerde trajecten in te kopen.

Onlangs zijn, voortvloeiend uit het Deltaplan inburgering, zes pilots gestart door het Algemeen Keten Overleg (AKO). Deze richten zich op het verbeteren van de dienstverlening aan burgers die een gecombineerd traject inburgering – re-integratie aangeboden krijgen (binnen de Locaties Werk en Inkomen).

Ten slotte is het voor gemeenten door de Wet participatiebudget gemakkelijker gemaakt om de middelen voor re-integratie, educatie en inburgering te koppelen. Inburgeringstrajecten met re-integratie zijn hierdoor eenvoudiger te financieren.

6

Welke afspraken heeft het kabinet met de gemeenten en sociale partners gemaakt over de wijze waarop werkende inburgeraars een inburgeringsprogramma kunnen volgen?

Het kabinet heeft in het Najaarsoverleg met sociale partners afgesproken dat zij een rol zullen spelen bij plaatsing van uitkeringsgerechtigden én van mensen zonder uitkering. Daarnaast is afgesproken dat werkenden meer ruimte krijgen voor inburgering (op de werkvloer). Deze en andere afspraken uit het Najaarsoverleg, worden de komende periode met de gemeenten en sociale partners uitgewerkt.

Met een aantal branches en de O&O-fondsen (Opleiding en Ontwikkeling/Onderzoek) worden de mogelijkheden verkend om op landelijk niveau afspraken te maken om inburgering te stimuleren voor werknemers en om de duale vormen van inburgeren met werk of inburgeren met beroepsonderwijs te stimuleren.

7

Wat is de stand van zaken inzake de uitbreiding van het inburgerings-examen met een profiel voor (startende) ondernemers?

Het examenprofiel ondernemerschap wordt vanaf juni 2009 opgenomen in het inburgeringsexamen.

8

Wanneer kan de Kamer de resultaten van het onderzoek naar de oorzaak van het beperkte aanbod van geïntegreerde trajecten verwachten?

De resultaten zijn bekend. Er zijn drie hoofdoorzaken gevonden voor het beperkte aanbod van geïntegreerde trajecten.

Tot 1 september 2008 kon de taalcomponent van een geïntegreerd traject niet uit de Wi gefinancierd worden. Het organiseren van een alternatieve financiering bleek voor veel gemeenten geen prioriteit. Per 1 september 2008 is daarom de taalkennisvoorziening mogelijk gemaakt.

Daarnaast zijn veel gemeenten niet voldoende op de hoogte van de mogelijkheden om inburgering te combineren met beroepsonderwijs en hoe zij dat zouden kunnen inkopen. Daarom zijn er activiteiten gestart die gericht zijn op kennisvergroting en -verbreding. Ook worden best practices (opnieuw) verspreid.

Ook is geconstateerd dat ROC's de mogelijkheid om geïntegreerde trajecten aan te bieden meer zouden kunnen benutten.

9

Wat is de stand van zaken inzake de ontwikkeling van een competentieprofiel voor de uitvoerders van inburgering? Wanneer kan de Kamer de resultaten verwachten?

In april 2009 zijn de resultaten beschikbaar. Na verschillende expert-meetings met het beroepsveld, de gemeenten en onderwijsaanbieders is een onderzoek opgestart (met gebruikmaking van het bestaande competentieprofiel voor docenten NT2). De resultaten van het onderzoek worden uitgewerkt tot een «gedragen» profiel voor uitvoerders bij inburgeringstrajecten.

10

Wat is de stand van zaken inzake de ontwikkeling van instrumenten voor een goed evenwicht tussen kwaliteit en prijs?

Op dit moment zijn enkele instrumenten in voorbereiding die gemeenten moeten ondersteunen in het vinden van een evenwicht tussen kwaliteit en prijs in de aanbesteding van inburgeringsdiensten. De instrumenten zijn in de zomer 2009 gereed. Twee instrumenten zijn met name relevant. Het eerste instrument is een nieuwe handreiking «professioneel en doelgericht aanbesteden van inburgeringsprogramma's». Het tweede instrument is het ontwikkelen van een trainingsaanbod voor gemeentelijke medewerkers, gericht op het inkopen van kwalitatief goede dienstverlening door middel van aanbesteden. In beide instrumenten komt het accent te liggen op het benutten van de ruimte in de regelgeving (Europese en nationale aanbestedingsregels) en de techniek van het aanbesteden; bijvoorbeeld de weging van gunningscriteria.

11

Wat is de omvang van de groep (vrouwelijke) inburgeraars die gebaat is bij een wijkgerichte aanpak? Hoeveel samenwerkingspartners zijn er in de wijken gevonden en wat heeft deze aanpak tot op heden opgeleverd?

Gemeenten beginnen de mogelijkheden van de wijk voor inburgering te ontdekken met name voor specifieke groepen zoals vrouwen of ouders. De exacte omvang van de groep is niet bekend. Vanuit een eerdere analyse van het Bestand Potentieel inburgeringsplichtigen (BPI) bleek dat 25% van de potentiële inburgeringsplichtigen in de 40 krachtwijken te wonen. Daar komt nog bij het aandeel genaturaliseerde migranten met een taalachterstand. Deze laatste groep is niet gekwantificeerd, maar kan juist via een wijkaanpak goed benaderd worden voor deelname aan inburgering.

Gemeenten richten hun wervingsmethoden meer op wijkniveau in en gaan daarover samenwerking met partijen in de wijk aan. In principe is elke voorziening of organisatie in de wijk een potentiële partner voor samenwerking; de woningcorporaties, de (basis)scholen, de welzijnsinstellingen en buurthuizen, moskeeën, zelforganisaties, vrijwilligerscentrales, kinderopvangorganisaties, sportverenigingen, speeltuinverenigingen, zorgcentra, centrum voor jeugd en gezin, werkgevers, etc.

Zij kunnen in vele vormen een belangrijke bijdrage leveren aan inburgering: a. in het informeren over en doorverwijzen van bewoners naar inburgering; b. door het leveren van een inhoudelijke bijdrage aan het inburgeringstraject; c. door het creëren van plaatsen voor stage, vrijwilligerswerk, bewonersparticipatie, beroepsoriëntatie, etc. d. door te bemiddelen tussen (autochtone) bewoners ten behoeve van taalcoaches.

12

Wat is de stand van zaken inzake het innovatietraject met de wijkgerichte aanpak in vijf wijken?

De deelnemende gemeenten gaan nu de plannen in uitvoering brengen. Het innovatietraject «Wijkgerichte Inburgering» is in mei 2008 gestart in acht gemeenten, waarvan vier gemeenten met zogenoemde krachtwijken. Alle gemeenten hebben nu hun plan van aanpak klaar. Deze omvatten kwantitatieve doelstellingen alsook kwalitatieve doelstellingen op het gebied van wervingsmethoden, onderzoeken van motivatie onder inburgeraars, verhogen van de dualiteit van trajecten, (integrale) intake en casemanagement en het betrekken van (autochtone) bewoners als (taal)-maatje. Ook het organisatievraagstuk komt aan de orde.

13

Hoeveel maatschappelijke organisaties werken mee aan het buddyproject? Hoeveel inburgergidsen zijn op dit moment actief in Nederland en is er een toolkit voor deze gidsen beschikbaar?

Op 30 juni 2008 werd met vijf landelijke koepelorganisaties (Vluchtelingenwerk, het Rode Kruis, Gilde Samenspraak, Humanitas en het Landelijke Netwerk Thuislesorganisaties) een convenant gesloten ten behoeve van hun inzet in de ondersteuning van werving, training en begeleiding van de vrijwillige taalcoaches (voorheen inburgergidsen) op lokaal niveau. Deze koepels vertegenwoordigen een groot aantal lokale afdelingen dan wel aangesloten organisaties in het hele land. Daarnaast kunnen op lokaal niveau ook organisaties meedoen die niet aangesloten zijn bij één van de genoemde vijf koepels. De 216 deelnemende gemeenten maken afspraken met lokale organisaties voor de uitvoering van het project.

Het streven is om in drie jaar tijd 10 000 taalkoppels (een koppel van een inburgeraar en een taalcoach) te realiseren. Het gezamenlijk ambitieniveau van de 216 gemeenten die hebben aangegeven hieraan mee te willen doen, blijkt aanzienlijk hoger te liggen. Zij schreven zich in voor een totaal van ruim 19 000 taalkoppels. De gemeenten die deelnemen leveren elk jaar een opgave van gerealiseerde aantallen, de eerste opgave wordt eind 2009 geleverd.

De vijf genoemde landelijke organisaties maken, als onderdeel van het convenant en op basis van hun ervaringen en reeds ontwikkelde materialen, een gezamenlijke toolkit voor lokale organisaties en taalcoaches. Op dit moment zijn op de website van VROM handleidingen van de afzonderlijke organisaties beschikbaar gesteld. De taalcoaches ontvangen van de lokale organisatie die hen gerekruteerd heeft ook handreikingen, trainingen en materialen. De mate waarin deze ondersteuning beschikbaar wordt gesteld, verschilt per organisatie.

14

Is de kwaliteit van inburgering verbeterd in 2007 en 2008? Wat was uw doel en wat heeft u gerealiseerd?

De kwaliteitsverbetering is een doorlopend proces, waarbij de kwaliteit op onderdelen stapsgewijs wordt verbeterd.

In 2007 en 2008 is de meeste aandacht uitgegaan naar het neerzetten en werkend krijgen van de uitvoering van de inburgering. Hiervoor moest heel veel gebeuren door zowel gemeenten, taalaanbieders als exameninstellingen. De knelpunten waar gemeenten en andere partijen tegen aan liepen, zoals geschetst in de brief van 3 oktober 2008 (Kamerstukken II 2008/09, 31 143, nr. 25) en de brief over de ambities van het Deltaplan inburgering (DGW/I&I2008126789, 30 januari 2009), vroegen veel aandacht.

Tegelijkertijd moest op lokaal niveau vooral de instroom op gang worden gebracht. Immers een niveau van nog geen 10 000 aangeboden voorzieningen in 2007 was dramatisch.

In 2008 zijn de 52 grootste gemeenten ondersteund door het aanjaagteam om de uitvoering op gang te brengen. De invoeringsproblematiek alsmede de noodzakelijk verbeteringslag is bestuurlijk geagendeerd en er is mee gedacht bij het oplossen van de uitvoeringsvraagstukken. Naast het oplossen van de acute vraagstukken, is gewerkt aan het opstellen van verbeteragenda's waarin te treffen verbeterlagen zijn opgenomen. In 48 gemeenten zijn verbeteragenda's inburgering en in de G4 de zogenoemde versnellingsplannen vastgesteld, op basis waarvan de nog resterende knelpunten in de uitvoering kunnen worden aangepakt en waarin verbeterlagen van de kwaliteit zijn opgenomen. Hierbij is er aandacht voor de wijkgerichte inburgering, bevorderen van de dualiteit van voorzieningen, verbeteren van de kinderopvang en het koppelen van de vve en inburgering. Hieraan wordt momenteel, nog steeds ondersteund door het aanjaagteam uitvoering aan gegeven.

Naast de directe kwaliteitsslag die gemaakt is op lokaal niveau is in 2007 en 2008 is op rijksniveau een kwaliteitsslag doorgezet, conform het Deltaplan inburgering. Er is gewerkt aan de vereenvoudigingen van wet- en regelgeving. Een eerste tranche aan wijzigingsvoorstellen is reeds van kracht gegaan. Het tweede wijzigingsvoorstel is in 2008 voorbereid en aan uw Kamer voor behandeling aangeboden.

Er zijn ook ontwikkelingen ingezet om de kwaliteit van de inburgeringsprogramma's te verbeteren, zoals het ontwikkelen van competentieprofielen voor uitvoerders van inburgeringsprogramma's, het leerlastonderzoek waarin gezocht wordt naar de succesfactoren van inburgeringsprogramma's voor de groepen alfabetiseerders, laag- midden en hoogopgeleiden en de ontwikkeling van twee examenprofielen (maatschappelijke participatie en ondernemerschap). Ook zijn er innovatietrajecten gestart betreffende wijkgerichte aanpak, persoonlijke inburgeringsbudgetten, betere samenwerkingsverbanden in de SUWI keten en professioneel opdrachtgeverschap.

Voor het realiseren van meer duale trajecten is aan gemeenten een participatiebonus beschikbaar gesteld van 1 000 euro per duaal traject, waarbij uitgegaan wordt dat in de jaren 2008 tot 2011 respectievelijk 20%, 40%, 60% en 80% duale trajecten worden georganiseerd. De ontwikkeling van duale trajecten wordt vanuit het rijk ondersteund. In 2008 heeft 33% van het totaal aantal aangeboden voorzieningen een duaal karakter.

15

Hoe wilt u de kwaliteit van de inburgering in 2009 verbeteren?

In de brief over de ambities van het Deltaplan inburgering staat een toelichting op kwaliteitsverbetering van de inburgering (DGW/I&I2008126789, 30 januari 2009).

16

Hoe groot zijn de exploitatieverliezen in 2007 en 2008?

De berekening van het exploitatieverlies had uitsluitend betrekking op 2007 en is circa € 40 mln.

17

Hoeveel inburgeraars hebben het inburgeringsexamen afgelegd en hoeveel van hen zijn geslaagd in 2007 en 2008?

Het inburgeringsexamen bestaat uit vier verschillende onderdelen die apart worden geëxamineerd. Personen kunnen ook vrijgesteld zijn voor bepaalde onderdelen. Daarnaast slagen niet alle kandidaten direct voor elk onderdeel.

In 2007 hebben 788 personen deelgenomen aan alle onderdelen van het inburgeringsexamen (met inachtneming van eventuele vrijstellingen op onderdelen). 673 personen hebben het inburgeringsexamen gehaald en 115 personen zijn voor één of meerdere onderdelen gezakt.

In de periode 1 januari 2008 tot en met 31 december 2008 hebben 8291 personen deelgenomen aan alle onderdelen van het inburgeringsexamen (inclusief eventuele vrijstellingen op onderdelen) en hebben 6760 personen het inburgeringsexamen gehaald. 1531 personen zijn in deze periode voor één of meerdere onderdelen gezakt.

Bovenstaande gegevens zijn gemeten aan de hand van het Informatiesysteem Inburgering (ISI) op 22 januari 2009.

18

Wat is uw verwachting ten aanzien van het aantal succesvol afgelegde inburgeringsexamens in 2009, 2010 en 2011?

In de WWI-begroting voor 2009 (Kamerstukken II 2008/09, 31 700 hoofdstuk XVIII, nr. 2) zijn ten aanzien van het aantal geslaagden voor het inburgeringsexamen en het slagingspercentage onderstaande streefwaarden opgenomen.

	2009	2010	2011
Aantal geslaagden inburgeringsexamen	14 000	33 000	41 000
Slagingspercentage	55%	60%	65%

Het aantal geslaagden is gekoppeld aan het realiseren van de ambities voor de inburgeringsvoorzieningen.

19

Kunt u uiteenzetten wat de redenen zijn dat de ISI-registratie nog niet goed functioneert? Zijn er problemen met het registratiesysteem qua gebruiksgemak of onduidelijke communicatie? Zijn er verbeteringen door te voeren? En welke maatregelen hebben de partijen (ministerie en gemeenten) al genomen om de registratie te verbeteren?

Uit een eerste analyse kwam naar voren dat de gebrekkige registratie in het Informatiesysteem Inburgering (ISI) bepaald wordt door verschillende factoren. Er blijkt niet alleen sprake te zijn van problemen van technische aard. De knelpunten liggen ook op het organisatorische vlak, zoals beperkte afstemming tussen afdelingen in de gemeentelijke organisatie en de lage prioriteit die registratie krijgt. Daarnaast is er na iedere oplevering van een nieuwe release van het ISI door de IB-Groep, sprake van relatief lange doorlooptijden voor het aanpassen van cliëntvolgsystemen door de leveranciers hiervan, alsmede het herinrichten van werkprocessen door de gemeenten.

Eventuele problemen ten aanzien van het gebruiksgemak of onduidelijke communicatie kunnen niet als kernoorzaak voor het niet functioneren van de ISI-registratie worden aangemerkt. In een structureel gebruikersoverleg van de IB-Groep voor de gemeenten worden ervaringen en wensen met het systeem besproken en worden toekomstige wijzigingen nader gecommuniceerd en getoetst op gebruiksgemak. Daarnaast wordt via een maandelijkse elektronische nieuwsbrief aan alle gemeenten ingegaan op veranderingen aan het systeem.

In de afgelopen periode is een aantal acties in gang gezet die er op zijn gericht de verdere randvoorwaarden voor een adequate informatievoorziening neer te zetten. Met de IB-Groep wordt intensief overlegd om het kwaliteitsbeheer van het systeem te versterken. Daarnaast vinden er bijeenkomsten plaats tussen gemeenten en leveranciers van cliëntvolgsystemen. In deze bijeenkomsten worden afspraken gemaakt om de aansluiting van cliëntvolgsystemen op de systemen van de IB-Groep te optimaliseren.

Gemeenten blijven echter zelf primair verantwoordelijk voor het op orde brengen van de registratie en de inrichting van de eigen systemen en processen.

20

Wat is de actuele stand van zaken met betrekking tot de versnellingsplannen van de G4?

De versnellingsplannen van de G4 hebben met name betrekking op de korte termijn. De plannen verschillen per gemeente. Veel van de acties uit de plannen zijn reeds in gang gezet.

21

Kunt u uiteenzetten in welke mate de makkelijk te bereiken inburgeringskandidaten reeds zijn aangezocht om een cursus te volgen, in vergelijking met de moeilijk te bereiken kandidaten?

Het staat de gemeenten vrij om hierin hun eigen beleid te voeren. Veel gemeenten hebben ervoor gekozen zich in eerste instantie te richten op de potentieel inburgeringsplichtigen. Deze staan geregistreerd in het Bestand Potentieel Inburgeringsplichtigen. In de periode 1 januari 2007 t/m 31 december 2008 hebben gemeenten aan ruim 40 000 inburgeringsplichtigen een inburgeringsprogramma aangeboden. De groep genaturaliseerden van niet-westerse oorsprong die op basis van vrijwilligheid inburgeren is moeilijker traceerbaar. Zij zijn niet ergens als zodanig geregistreerd. In de periode 1 januari 2007 tot en met 31 december 2008 hebben circa 8500 personen in het kader van de regeling vrijwillige inburgering een voorziening aangeboden gekregen.

22

Zijn er mogelijkheden om de reeds aangezochte inburgeringskandidaten nogmaals te vragen om mee te doen aan een cursus? Is het mogelijk voor inburgeraars, die er voor hebben gekozen om zelfstandig het traject richting inburgeringsexamen in te gaan, zich alsnog aan te melden voor een cursus (indien ze merken dat de kwaliteit en de organisatie van de cursussen sterk verbeterd zijn)?

Ja. Gemeenten kunnen inburgeraars die eerst een aanbod voor een inburgeringsvoorziening hebben geweigerd alsnog een inburgeringsvoorziening aanbieden. Dat geldt ook voor inburgeraars die er voor gekozen hadden zelfstandig richting het inburgeringsexamen te gaan. Aan wie een inburgeringsvoorziening wordt aangeboden behoort tot de beleidsvrijheid van gemeenten. De inburgeraar (behalve asiel-

gerechtigden en geestelijke bedienaren) heeft derhalve geen recht op een door de gemeente aangeboden inburgeringsvoorziening. Op grond van de Wet tot wijziging van de Wet inburgering (Stb. 2008, 604) hebben gemeenten de mogelijkheid om met ingang van 2009 (na aanpassing van de gemeentelijke verordening) voor inburgeringsplichtigen – ook voor diegenen die al eerder een aanbod hebben geweigerd – een inburgeringsvoorziening vast te stellen en op te leggen.

23

Hoeveel taalkoppels zijn er op dit moment actief?

Zie het antwoord op vraag 13.

24

Hoeveel aanjaagteams zijn er en uit hoeveel personen bestaat een team? Kunt u een nadere omschrijving geven van de werkzaamheden van aanjaagteams?

Er is een (tijdelijk) aanjaagteam beschikbaar bestaande uit ongeveer 20 personen (19,3 fte). Vanuit dit team worden de 52 grotere gemeenten individueel regelmatig benaderd op bestuurlijk en ambtelijk niveau. De overige kleinere gemeenten worden gezamenlijk benaderd met aangepaste voorlichtingssessies. De taak van het aanjaagteam is ondersteunend en faciliterend. Zij geven voorlichting over wet- en regelgeving en verspreiden best practices van en naar gemeenten. Daarnaast gaan zij in gesprek met gemeenten die achterblijven in prestaties. Zij hebben het afgelopen jaar vooral ingezet op het oplossen van de stagnatie in de instroom in trajecten. De gemeenten zijn aangespoord en begeleid naar het opstellen van een inburgeringsagenda (48 van de 52 gemeenten) en naar versnellingsplannen (G4). Tevens sporen zij gemeenten aan hun beleid te intensiveren om de kwaliteit van de inburgering te vergroten of om hun beleid aan te passen in de richting van participatie. Zij zorgen ook voor input voor rijksbeleid op basis van de signalen uit de lokale praktijk.

25

Hoe duidt u het relatief grote exploitatieverlies van de gemeente Amsterdam (€ 26,2 miljoen) in verhouding met de totaal ingediende exploitatie verliezen (€ 35,5 miljoen)?

De gemeente Amsterdam werkte in 2007 met 39 aanbieders. Dat is veel vergeleken met andere steden (Den Haag: 2, Rotterdam: 10 en Utrecht 6). Van deze 39 hebben er 32 bij de gemeente opgave van exploitatieverlies gedaan. Ook heeft de gemeente Amsterdam een hoge ambitie gesteld (15 000 inburgeraars per jaar). De realisatie bleef in 2007 steken op 1100. Er waren dus veel aanbieders die hoge verwachtingen hadden die niet zijn uitgekomen.

26

Wat is de huidige stand van zaken met betrekking tot de 41 gemeenten die hadden aangegeven geen enkele (juridische) aansprakelijkheid te erkennen en geen deel van het exploitatieverlies te willen vergoeden?

In totaal gaat het om 77 gemeenten of gemeentelijke samenwerkingsverbanden. Hiervan hebben 56 gemeenten aangegeven overeenstemming bereikt te hebben met hun aanbieders. In 6 gemeenten is dat nog niet gelukt en in 15 gemeenten is dit nog niet bekend.

27

Hoeveel gemeenten moeten nog afspraken maken met taalaanbieders voor het afhandelen van het exploitatieverlies?

Zie antwoord op vraag 26.

28

Wat gebeurt er met de niet bestede middelen voor inburgering en rente over deze middelen bij gemeenten die weigeren één derde deel van het exploitatieverlies te dragen?

Gemeenten worden afgerekend op hun prestaties. In de regelgeving is voorzien dat de teveel ontvangen voorschotten moeten worden terugbetaald. De VNG heeft aangegeven dat het één derde deel van exploitatieverlies van gemeenten eventueel uit de rente-inkomsten betaald kan worden.

29

Hoeveel gemeenten volgen het advies van de VNG op ofte wel hoeveel gemeenten gebruiken de rente over de niet bestede middelen voor het voldoen van een deel van het exploitatieverlies?

Dit is niet bekend, omdat gemeenten vrij zijn om te bepalen welke middelen zij willen inzetten voor hun deel van het exploitatieverlies.

30

Welke maatregelen gaat u nemen om gemeenten te bewegen tot het vergoeden van een deel van het exploitatieverlies?

Gemeenten hebben een brief gekregen waarin een mogelijke korting wordt aangekondigd op de middelen die zij van het Rijk krijgen, als zij niet hun deel willen betalen. Gemeenten en aanbieders krijgen wel nog de gelegenheid om onderling afspraken te maken over het compenseren van de exploitatieverliezen.

31

Op pagina 6 van de brief staat dat er «naast belemmeringen op gebied van wet- en regelgeving, de schaalgrootte van gemeentelijke organisatie, de bestuurlijke complexiteit, de aanpassing van de uitvoeringsorganisatie op de vereisten van de wet en de omvang en het bereiken van de doelgroep hierin een rol spelen». Zou in theorie juist de schaalgrootte niet juist een positief effect moeten hebben bij de aanpak van de problematiek, gezien de professionaliteit van de organisatie, de mankracht die ingezet kan worden en de grotere doelgroep van inburgeraars? Waarom houdt de schaalgrootte op andere beleidsterreinen wel een doelmatigheid in en is dat in dit geval juist een hinder?

Op zichzelf kan schaalgrootte inderdaad doelmatig zijn door bijvoorbeeld de aanwezige mankracht en professionaliteit. In de brief wordt met name bedoeld op de noodzakelijke samenwerking en stroomlijning binnen de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie tussen sociale zaken en inburgering. In grote organisaties is het risico op verkokering groter en kan dit de doelmatigheid in de weg staan.

32

Wat heeft u met betrokken partijen er aan gedaan om het rendement van de genomen maatregelen (intensivering werving, verbetering van informatie-uitwisseling, het verruimen van kinderopvang etc.) te vergroten waardoor de instroom kan verbeteren?

De aanjaagteams hebben de door u genoemde maatregelen nadrukkelijk voor het voetlicht gebracht in de gemeenten. Op de meeste inburgeringsagenda's komen deze te treffen maatregelen ook terug. Het aanjaagteam ondersteunt gemeenten in de uitwerking van de agenda's.

Het werven wordt veelal in relatie gebracht met een meer wijkgerichte aanpak.

Uitgangspunt voor de kinderopvang is dat de gemeente zelf ruimte moet vinden om kinderopvang te regelen. De koppeling met de voorzieningen van de voor- en vroegschoolse educatie (vve) en de peuterspeelzalen moet worden gelegd. Zie verder het antwoord op vraag 34.

Naast deze acties, wordt er met enige regelmaat voorlichting gegeven over werving en de kinderopvang tijdens regionale bijeenkomsten, expert-meetings en workshops voor groepen gemeenten.

33

Hoeveel inburgeraars zijn in de jaren 2005, 2006, 2007 en 2008 gestart met een inburgeringstraject?

In onderstaande tabel zijn de aantallen door de gemeenten aangeboden inburgeringsprogramma's opgenomen voor de periode 2005 t/m 2008. De gegevens over 2005 en 2006 zijn geënt op het voormalige inburgeringsstelsel: de Wet inburgering nieuwkomers (Win) en de diverse oudkomersregelingen. Deze gegevens komen voort uit de Monitor inburgering. De gegevens over 2007 en 2008 zijn gebaseerd op de Wet inburgering en de Regelingen vrijwillige inburgering. Deze gegevens komen uit het Informatiesysteem inburgering (ISI) en zijn gemeten op 5 januari 2009. Omdat gemeenten ook in 2009 nog in 2008 aangeboden voorzieningen invoeren zal het aantal gerealiseerde voorzieningen nog toenemen.

	2005	2006	2007	1 januari t/m december 2008
Aantal geregistreerde starters	30 008	28 396	10 460	38 204

De aantallen in 2007 en 2008 zijn inclusief voorzieningen aan gepardonneerden.

34

Zijn de mogelijkheden van kinderopvang verruimd in de G4?

De G4 hebben middelen ontvangen om extra activiteiten te ondernemen waarmee ze de diverse knelpunten bij kinderopvang voor inburgeraars, kunnen oplossen. Elk van de G4 ontwikkelt op dit moment een eigen voorstel hiertoe. Het gaat om maatregelen die enerzijds gericht zijn op organisatorische en logistieke knelpunten (afstemming openingstijden, vermindering administratieve complexiteit, toegankelijke/bereikbare locaties) en anderzijds op het overtuigen van de ouders van het belang van kinderopvang/peuterspeelzaalwerk en voorschoolse educatie voor hun kinderen.

35

Wat is het totaal aantal voorzieningen in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht in 2008?

In onderstaande tabel zijn de aantallen door de G4 geregistreerde inburgeringsvoorzieningen in het Informatiesysteem Inburgering (ISI) opgenomen. De aantallen hebben betrekking op de periode 1 januari 2008 t/m 31 december 2008. Gemeenten kunnen ook in 2009 met terugwerkende kracht voorzieningen invoeren over 2008, daarom zal het gerealiseerde aantal voorzieningen nog toenemen. De hieronder gepresenteerde aantallen kunnen afwijken van de aantallen die de gemeenten zelf hanteren, omdat voorzieningen van inburgeraars pas kunnen worden geregistreerd als de officiële beschikking is geslagen. Dit kan betekenen dat personen al wel in traject zitten, maar nog niet zijn geregistreerd.

Volgens ISI

1 januari t/m 31 december 2008	Amsterdam	Den Haag	Rotterdam	Utrecht
Geregistreerde voorzieningen	8 712	3 056	3 619	962

Inclusief voorzieningen aan gepardonnerden

36

Zijn er inburgeraars die er voor kiezen om direct na de beschikking het inburgeringsexamen te doen omdat ze reeds de taal goed spreken en deze verplichting dus niet uitstellen tot het verlopen van het beschikkingstermijn? Kunt u een overzicht geven van het aantal afgenomen examens op dit moment?

Uit de gegevens in het Informatiesysteem Inburgering (ISI) komt naar voren dat in de periode 1 januari 2007 tot en met 31 december 2008 circa 2900 personen binnen drie maanden na de door de gemeente toegekende handhaving minimaal aan één onderdeel van het inburgeringsexamen hebben deelgenomen. Dit geeft aan dat een aantal inburgeraars al snel met de inburgering van start gaat en niet wacht tot het verlopen van de beschikkingstermijn.

In de periode 1 januari 2007 tot en met 31 december 2008 zijn voor de verschillende onderdelen van het centrale inburgeringsexamen (Kenniss van de Nederlandse Samenleving, de Toets gesproken Nederlands en het Electronisch Praktijkexamen) in totaal circa 51 000 deexamens afgelegd.

37

Zijn er voldoende examinatoren op dit moment?

Ruim voor de invoering van de Wet inburgering tot 2008 zijn er ruim 500 docenten opgeleid tot gecertificeerd examinator. Op basis van de geprognosticeerde aantallen inburgeraars op jaarbasis is berekend dat een potentieel van 500 examinatoren voldoende is om de stroom aan examenkandidaten jaarlijks te kunnen bedienen.

Wel zijn er signalen vanuit de beroepspraktijk dat niet alle examinatoren fulltime aan het werk zijn als examinator en dat exameninstellingen vanwege een stagnerende instroom van cursisten hebben moeten reorganiseren, waarbij ook medewerkers met een bevoegdheid tot examinator zijn ontslagen. Om die reden is opdracht gegeven om nieuwe examinatorentrainingen te geven.

Dat betekent dat er tot 2009 in ieder geval 200 nieuwe examinatoren worden opgeleid, waarvan de eerste lichting nieuwe examinatoren in december 2008 reeds de opleiding heeft afgerond.

U heeft hierover ook een brief ontvangen (vergaderjaar 2008/2009, 31 143-34).

38

Welke aanwijzingen heeft u voor de veronderstelling dat de inburgeraars die niet aan het door de gemeente aangeboden inburgeringsprogramma deelnemen mogelijk zelf de inburgering ter hand nemen of deelname aan de inburgering uitstellen?

Er zijn aanwijzingen dat inburgeraars zelf de inburgering ter hand nemen. In 2007 heeft een groep van naar schatting ruim 6000 personen, waarvan de meerderheid inburgeringsplichtig is, het aanbod van de gemeente niet afgewacht. Zij hebben zich aangemeld bij de IB-Groep voor één of meer onderdelen van het inburgeringsexamen of hebben een lening aange-

vraagd voor de financiering van een inburgeringsprogramma. Voor een deel willen zij hun inburgering afronden met een Korte Vrijstellingstoets. Daarnaast is er een groep die wel een handhavingsbeschikking heeft, maar inmiddels het examen al heeft afgerond.

39

Wordt inburgeringsplichtigen, die weigeren om van een door de gemeente aangeboden inburgeringsprogramma gebruik te maken, altijd gevraagd om welke reden(en) zij dit aanbod weigeren? Zo nee, waarom niet?

Gemeenten zijn niet verplicht te registreren waarom een aanbod geweigerd wordt. Gemeenten geven aan dat de eigen bijdrage, het reeds behaalde taalniveau en de vooronderstelde zwaarte van het examen redenen zijn. Ook inburgeraars die een baan hebben, schuiven het volgen van de cursus voor zich uit, waarschijnlijk omdat het volgen van cursussen vaak slecht samengaat met het hebben van werk. Dit is vooral het geval bij werken in ploegendienst of bij onregelmatig werk. Zoals eerder aangegeven hebben gemeenten de mogelijkheid om met ingang van 2009 voor inburgeringsplichtigen – ook voor diegenen die al eerder een aanbod hebben geweigerd – een inburgeringsvoorziening vast te stellen en op te leggen.

40

Wordt het instrument van de bestuurlijke boete, dat door gemeenten op verschillende momenten in het inburgeringsproces kan worden ingezet indien inburgeringsplichtigen verwijtbaar niet voldoen aan hun verplichtingen, in gevallen waarin daarvan sprake is te allen tijde toegepast? Zo nee, waarom niet?

In de Wet inburgering zijn regels opgenomen voor het opleggen van bestuurlijke boetes door gemeenten aan inburgeringsplichtigen. De gronden voor het opleggen van boetes zijn:

- niet verschijnen na de oproep voor een intake en het niet of onvoldoende meewerken aan de intake;
- het niet of onvoldoende meewerken aan de uitvoering van een inburgeringsvoorziening, waaronder ook valt deelname aan het examen;
- het niet behalen van het inburgeringsexamen binnen de daarvoor gestelde termijn;
- ingeval van recidive.

Bij de begrotingsbehandeling WWI in december 2008 is toegezegd om na te gaan of gemeenten al sancties (boetes) aan inburgeringsplichtigen hebben opgelegd, indien zij hun verplichtingen op grond van de Wet inburgering verwijtbaar niet nakomen.

Gemeenten registreren boetegegevens in het Informatiesysteem Inburgering (ISI). Op basis van de gegevens in het ISI komt naar voren dat gemeenten in de periode 1 januari 2007 t/m 31 december 2008 in totaal 203 boetes hebben opgelegd aan inburgeringsplichtigen. Hiervan hebben 184 boetes betrekking op het niet verschijnen op, of onvoldoende meewerken aan de intake. De overige 19 boetes hebben betrekking op het niet of onvoldoende meewerken aan de uitvoering van de inburgeringsvoorziening. Deze gegevens zijn gemeten aan de hand van het ISI op 5 januari 2009.

41

Welke rol speelt de factor «onwil» bij de inburgeringsplichtigen die geen gebruik van het door de gemeente aangeboden inburgeringsprogramma maken? Op welke informatie baseert u dit?

Welke rol de factor «onwil» speelt bij de inburgeringsplichtigen is niet onderzocht.

Inburgeren is echter geen vrijblijvende zaak, omdat mensen zichzelf en anderen tekort doen als ze niet op taalles gaan. Gemeenten moeten zich een beter beeld vormen van de verschillende doelgroepen, de motivatie achter de weigering deel te nemen en het maatwerk dat daar een oplossing zou kunnen bieden.

Maar er is ook behoefte aan drang- of misschien zelfs dwangmiddelen, als mensen structureel weigeren om mee te werken. De Wet Inburgering biedt die mogelijkheden. Voor mensen die niet meedoen aan de inburgering kan dat verblijfsrechtelijke consequenties hebben. Uitkeringsgerechtigden kunnen via de Wet Werk en Bijstand verplichten worden om aan taalcursussen deel te nemen. Tot slot is het mogelijk gemaakt om inburgeraars die opgeroepen worden te verplichten om een aanbod te accepteren.

42

Kunt u een overzicht geven van de gemiddelde doorlooptijd van werving tot plaatsing en inzicht geven in de huidige problemen bij de uitvoeringsorganisatie?

De wettelijk vastgelegde termijn tussen aanmelding bij de gemeente en intake is zes weken. Daarna heeft de gemeente acht weken de tijd om een beschikking af te geven voor een inburgeringsplichtige of een overeenkomst te sluiten met een inburgeringsbehoefte. De gemiddelde doorlooptijd is niet nader onderzocht. Bekend is dat sommige gemeenten een relatief lange doorlooptijd kennen, terwijl andere de inburgeraars heel snel op traject plaatsen. In de drie grootste gemeenten is de doorlooptijd de afgelopen tijd gehalveerd naar gemiddeld tussen de drie en vier weken.

43

Wat wordt precies bedoeld met het «toegankelijker» maken van het inburgeringsexamen? Waarom moet het inburgeringsexamen toegankelijker en eenvoudiger worden gemaakt?

Op basis van de tot nu toe opgedane ervaringen met het inburgeringsexamen zijn er door gemeenten en deskundigen uit de beroepspraktijk een aantal suggesties gedaan ter verbetering van het examen. De suggesties hebben met name te maken met de bereikbaarheid en toegankelijkheid van examenlocaties waar het centrale deel van het inburgeringsexamen wordt afgenomen, zoals meer (mobiele) examenlocaties en een verruiming van de afnametijden van het centrale examen.

44

Op welke wijze en op welke termijn zal het inburgeringsexamen toegankelijker en eenvoudiger gemaakt worden?

De verruiming van de afnametijden wordt gelijktijdig met de invoering van een online aanmeldsysteem voor de centrale examenonderdelen in de zomer van 2009 geïmplementeerd. Ook wordt bekeken of de vormgeving van het praktijkexamen, met name het verzamelen van de portfoliobewijzen, kan worden verbeterd.

45

Op welke wijze en op welke termijn zal een capaciteit voor kortdurende kinderopasvoorzieningen bewerkstelligd worden?

Het is aan de gemeenten om te bepalen op welke wijze zij de knelpunten in de kinderopvang gaan oplossen en of zij hierbij ook kortdurende voorzieningen willen inrichten.

46

Op welke wijze zullen combinaties tussen inburgering en kinderopvang in peuterspeelzalen en in de VVE gestimuleerd worden?

Het gaat er hier vooral om dat ouders inburgeren en hun kinderen voorschools onderwijs volgen. In de intake voor de inburgering van ouders van jonge kinderen en ook tijdens de eerste inburgeringslessen wordt aandacht besteed aan de verschillende vormen van kinderopvang. Zie ook het antwoord op vraag 34. Verder kan er in de toeleiding van ouders naar inburgering en hun kinderen naar voorschoolse educatie nog een slag gewonnen worden. Er zijn al gemeenten waar consultatiebureaus de ouders niet alleen adviseren over het belang van voorschools onderwijs voor hun kinderen, maar ook de ouders zelf wijzen op het belang van inburgering.

Moties

Motie 30 308, nr. 95, Varela en Visser

Op 27 juni 2006 is motie 30 308, nr. 95 van de toenmalig Kamerleden Varela en Visser aangenomen. De motie betreft de mogelijkheid van rangschikking van inburgeringsinstellingen. In overleg met de Stichting Blik op Werk, belast met de ontwikkeling van het Keurmerk Inburgeren, is een gefaseerde aanpak uitgewerkt waarmee uitvoering wordt gegeven aan de motie. De aanpak wordt in 2010 functioneel voor een proefperiode van 2 jaar. Daarbij vindt rangschikking van gekeurmerkte instellingen plaats via de slagingspercentages en via tevredenheidscijfers van opdrachtgevers en cursisten. De rangschikking wordt op de website van Stichting Blik op Werk gepubliceerd en halfjaarlijks geactualiseerd. Aan het einde van de proefperiode wordt bezien of ook deelname van niet-gekeurmerkte instellingen in 2012 wenselijk en haalbaar is.